

CEVAPLI KİTAPÇIK

Soru	1	2	3	4	5	6	7	Toplam
Puan	14	12	12	12	12	12	26	100

7 açık uçlu / kısa cevaplı soru · 100 puan. Yanıtlarında istenen işlem, gerekçe ve kanıt göster.

Yazılı provasıdır. Okulunun seçtiği senaryoyu kontrol et.

1. Sabahın çağrışımı · 14 puan

Bu çalışma için yazılmış şiir:
Sabah, perdemi usulca araladı;
Bir çizgi ışık düştü eski masama.
Dün söyleyemediğim söz
Bugün filiz verdi avucumda.

Şiirin baskın duygusunu veya temasını belirleyiniz. Yorumunuzu iki ayrı dizedeki ifadeyle gerekçelendiriniz.

Örnek yanıt

Yeni bir başlangıç, umut veya kendini ifade etme cesareti öne çıkar. “Bir çizgi ışık” karanlığın dağılmasıyla yeni olanağı; “söz ... filiz verdi” ise söylenemeyen düşüncenin canlanmasını düşündürür.

- Zamanın dünden bugüne değişmesini izle.
- Işık ve filiz ifadelerinin ortak çağrışımını tema ile bağla.

Dikkat: Yazarın gerçek yaşamında kesin bir olay yaşandığını iddia etmek.

2. Bir imgenin anlamı · 12 puan

Bu çalışma için yazılmış şiir:
Cebimde bir avuç sessizlik,
Kalabalık sokağa çıktım.
Bir dostun “Merhaba”sıyla
İçimdeki kapılar açıldı.

“Cebimde bir avuç sessizlik” ve “İçimdeki kapılar açıldı” ifadelerini bağlamda açıklayınız. Son iki dizeyi imge kullanmadan bir cümleyle yeniden anlatınız.

Örnek yanıt

İlk ifade kişinin suskunluğunu içine alıp taşıması gibi bir kapanmışlığı düşündürür. İkinci ifade dostça selamın onu rahatlatıp iletişime açmasını anlatır. “Dostum selam verince rahatladım ve konuşmaya istek duydum.” denebilir.

- İlk ve son durum arasındaki duygusal değişimi bul.
- Soyut duyguya verilen nesne özelliklerini gündelik anlatıma dönüştür.

Dikkat: Şiirde kişinin gerçekten kapı anahtarı kullandığını söylemek.

3. Sözün ağırlığı · 12 puan

Bu çalışma için yazılmış deneme parçası:

Bir sözü etkili kılan, her zaman uzunluğu değildir. Bazen yerinde söylenen kısa bir teşekkür, sayfalarca övgüden daha çok anlam taşır. Ama kısalık da tek başına değer değildir; düşünülmeden söylenen kısa söz incitebilir. Sanırım sözü güzelleştiren, karşımızdakini ve söyleneceği anı hesaba katmasıdır.

Yazarın sözün etkisiyle ilgili temel görüşünü açıklayınız. “Kısa söz her zaman iyidir.” yargısının bu metinle uyumlu olup olmadığını bir kanıtla değerlendiriniz.

Örnek yanıt

Sözün etkisi uzunluğundan çok kişiye ve zamana uygunluğuna bağlıdır. “Kısa söz her zaman iyidir.” yargısı uygun değildir; yazar düşünülmeden söylenen kısa sözün incitebileceğini belirtir.

- Yazarın uzunluk ve kısalığa getirdiği iki sınırlamayı oku.
- Her zaman ifadesini metindeki istisnaya karşılaştır.

Dikkat: Teşekkür örneğini bütün kısa sözlerin iyi olduğu biçiminde genellemek.

4. Şiirin söylediği ve söylemediği · 12 puan

Bu çalışma için yazılmış şiir:

İstasyonda bir sandalye boş kaldı,
Saat, duvarda aynı sesi saydı.
Elimde soğuyan çayla
Gelen her trene baktım.

Şiirdeki kişinin hangi durumda olduğu çıkarılabilir? İki ifadeyle destekleyiniz. Beklediği kişinin kim olduğunu kesin söyleyip söyleyemeyeceğimizi gerekçelendiriniz.

Örnek yanıt

Birini veya bir gelışı beklediği, bekleyişinin sürdüğü çıkarılabilir. Boş sandalye, soğuyan çay ve her trene bakma bekleyişi destekler. Beklenen kişinin kimliği verilmediğinden anne, arkadaş vb. olduğu kesin söylenemez.

- Görülen nesneler ile tekrarlanan davranışı birlikte yorumla.
- Metnin verdiği duyguyu vermediği kimlik bilgisinden ayır.

Dikkat: Beklenen kişinin öldüğünü veya belirli bir yakını olduğunu kesinleştirmek.

5. Okurun katkısı · 12 puan

Bu çalışma için yazılmış deneme parçası:

Bir şiiri ilk okuyuşumda bütün anlamlarını çözdüğümü sandığım olur. İkinci okuyuşta ise önce görmediğim bir sözcük durdurur beni. Şiir değişmemiştir; değişen, benim ona yönelttiğim sorudur. Yine de her düşündüğümü şiire yükleyemem. Yorumumun tutunacağı bir dize ararım.

“Şiir değişmemiştir; değişen, benim ona yönelttiğim sorudur.” cümlesinin anlamını açıklayınız. Yazarın yorum yaparken koruduğu sınır nedir? Metinden bir ifadeyle gösteriniz.

Örnek yanıt

Yeniden okuma, okurun dikkatini başka yönler çevirerek aynı metinde yeni anlamlar bulmasını sağlar. Ancak yorum metne dayanmalıdır; “Yorumumun tutunacağı bir dize ararım.” ifadesi bu sınırı gösterir.

- Değişen unsurun metin mi okurun yaklaşımı mı olduğunu belirle.
- Son iki cümlede yorum serbestliğinin sınırını bul.

Dikkat: Her kişisel çağrışımı şiirin kesin anlamı saymak.

6. Aynı yağmur, farklı anlam · 12 puan

Bu çalışma için yazılmış iki kısa şiir parçası:

I. Yağmur vurdu cama; / İçimdeki yolculuk kapıya sığmadı.

II. Yağmur vurdu cama; / Eski koltuğum sessizce yanıma çağırırdı.

İki parçada yağmurun kişide uyandırdığı yönelişi karşılaştırınız. Her yorumunuzu ilgili parçadan bir ifadeyle destekleyiniz.

Örnek yanıt

I. parçada dışarı çıkma, yolculuk veya hareket isteği öne çıkar; “yolculuk kapıya sığmadı” sözü bunu gösterir. II. parçada evde kalma, dinlenme veya içe yönelme vardır; koltuğun çağırması bu yönelişi destekler.

- Aynı ilk dizinin ardından gelen imgeleri karşılaştır.
- İki farklı yönelişi metinsel dayanaklarıyla ayır.

Dikkat: Yağmur ortak olduğu için her iki kişinin duygusunun aynı olduğunu düşünmek.

7. Şiirden betimleme paragrafına · 26 puan

Bu çalışma için yazılmış şiir:

Ay ışığı dut yapraklarında dinlendi,
Serinlik usulca değdi yüzüme.
Uzak bir çeşme geceyi fısıldarken
Telaşım çekildi odanın köşesine.

Şiirdeki ortamı ve duyguyu 5-6 cümlelik bir betimleme paragrafına dönüştürünüz. En az iki duyusal ayrıntı kullanınız; şiirin anlamıyla bağlantılı bir imgeye yer veriniz. Cümleler arasında bütünlük kurup yazım ve noktalama kurallarını uygulayınız.

Örnek yanıt

Ay ışığı dut ağacının yapraklarına gümüş çizgiler bırakıyordu. Açık pencereden gelen serinlik yüzüme hafifçe dokunuyordu. Uzak çeşmenin sesi, gecenin sessizliğinde ince bir fısıltı gibi duyuluyordu. Odanın karanlık köşeleri artık ürkütücü görünmüyordu. Gün boyu içimi dolduran telaş, yerini ağır ağır dinginliğe bırakıyordu.

- Şiirdeki ay ışığı, serinlik ve çeşme sesini betimlenecek ayrıntılara dönüştür.
 - Dizeyi düzyazıya aynen dizmek yerine bağlantılı cümleler kur; son okumada dil kurallarını denetle.
- Dikkat: Şiiri özetlemekle yetinmek veya bağımsız bir olay hikâyesi yazmak.